

Directoraat-generaal
Penitentiaire Inrichtingen

Jaarcijfers 2020

Inhoudstafel

1 GEBRUIKTE TERMEN	3
2 DAGELIJKSE BEVOLKING, CAPACITEIT EN OVERBEVOLKING	5
<i>Volgens prioritaire wettelijke toestand</i>	6
<i>Volgens geslacht</i>	8
<i>Volgens nationaliteit</i>	9
<i>Volgens detentieregime</i>	10
3 OPSLUITINGEN	11
4 INVRIJHEIDSTELLINGEN	13
<i>Vanuit een penitentiaire inrichting</i>	14
<i>Vanuit elektronisch toezicht</i>	15
5 PENITENTIAIR VERLOF EN UITGAANSVERGUNNING	17
6 ONTSNAPPINGEN	18
7 OVERLIJDENS	18
8 VERGOEDINGEN VOOR HUISHOUEDELIJK WERK	19
9 BUDGET	20

Opmerkingen

- Tenzij anders vermeld, gaan de cijfers enkel over de penitentiaire inrichtingen die behoren tot het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen van de FOD Justitie. Cijfers over de jeugdinstituten die afhangen van de gemeenschappen, gesloten centra beheerd door de FOD Binnenlandse Zaken en de forensische psychiatrische centra zijn dus niet opgenomen in dit document.
- Door afrondingen kan het zijn dat de precieze waarde van het totaal niet volledig overeenstemt met de som van de opgetelde cijfers in de tabellen.

1 | GEBRUIKTE TERMEN

De **gedetineerdenbevolking** in een gevangenis verandert het hele jaar door. Om de samenstelling ervan beter te begrijpen, wordt in dit document de gemiddelde dagelijkse bevolking weergegeven. Omdat het om een gemiddelde gaat, zijn de schommelingen doorheen het jaar niet zichtbaar in de cijfers.

De totale gemiddelde bevolking komt niet altijd overeen met de som van de gemiddelden van alle inrichtingen. Waar de totale gemiddelde bevolking voor alle inrichtingen samen wordt berekend op basis van een volledig kalenderjaar, is dat voor de gemiddelde bevolking van één inrichting telkens op basis van de periode van ingebruikname. Alle inrichtingen waren in 2020 in gebruik gedurende het hele jaar (366 dagen), behalve de transitiehuizen die dat jaar openden in Edingen (317 dagen) en Mechelen (304 dagen).

Opsluitingen en **invrijheidstellingen** zijn de termen gebruikt voor het begin en het einde van een detentie.

De **gemiddelde capaciteit** is het gemiddeld aantal plaatsen voorzien voor de gedetineerden in de verschillende inrichtingen. Dat gemiddelde kan stijgen door de opening van nieuwe afdelingen binnen bestaande inrichtingen en door de bouw van nieuwe inrichtingen. Een daling van het gemiddelde is het gevolg van cellen die buiten gebruik zijn. Dat kan tijdelijk zijn door bijvoorbeeld renovatiewerken of definitief door de sluiting van een inrichting.

Net zoals bij de gemiddelde gedetineerdenbevolking, kan de totale gemiddelde capaciteit afwijken van de som van de gemiddelde capaciteit van elke inrichting. De totale gemiddelde capaciteit wordt immers berekend op basis van een volledig kalenderjaar en de gemiddelde capaciteit van een inrichting op basis van de periode van ingebruikname.

De **gemiddelde overbevolkingsgraad** geeft de verhouding weer tussen de gemiddelde bevolking en de gemiddelde capaciteit. De gemiddelde overbevolkingsgraad voor alle gevangenis samen is niet representatief voor elke gevangenis. Bepaalde inrichtingen zijn niet of weinig overbevolkt. In andere inrichtingen ligt de overbevolkingsgraad dan weer ver boven het gemiddelde.

Beklaagden zijn verdachten die zijn opgesloten in afwachting van een definitieve rechterlijke beslissing (veroordeling, internering, vrijspraak, enz.).

Veroordeelden zijn gedetineerden die door de rechtbank een straf of maatregel kregen opgelegd omwille van een strafbaar feit.

Geïnterneerden zijn mensen die een misdrijf hebben gepleegd en lijden aan een geestesstoornis waardoor ze niet verantwoordelijk of toerekeningsvatbaar kunnen gesteld worden voor hun daden. Een kamer voor de bescherming van de maatschappij (KBM) kan beslissen over hun internering.

Andere gedetineerden zijn onder andere vreemdelingen ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken (administratieve opsluiting), personen onder voorlopige aanhouding in het kader van de probatie of de voorwaardelijke invrijheidstelling en personen ter beschikking van de strafuitvoeringsrechtbank (TBS).

Halve vrijheid voor veroordeelden is een strafregime waarbij gedetineerden die zijn veroordeeld tot een totale straf van maximaal drie jaar tijdens wekdagen een uitgaansvergunning krijgen om te werken of een opleiding te volgen en 's avonds op vaste tijdstippen terugkeren naar de gevangenis.

Beperkte detentie is een gelijkaardig regime als de halve vrijheid, maar dan voor gedetineerden die veroordeeld zijn tot een totale gevangenisstraf van meer dan drie jaar. Zij mogen regelmatig de penitentiaire inrichting verlaten gedurende maximaal 12 uur per dag. De beperkte detentie kan door de strafuitvoeringsrechtbank worden toegekend uit professionele, familiale of opleidingsbelangen die de aanwezigheid van de gedetineerden buiten de gevangenis vereisen.

Beperkte detentie voor geïnterneerden is eenzelfde regime als dat voor veroordeelden onder beperkte detentie, maar in dit geval toegekend door een kamer voor de bescherming van de maatschappij.

Het **penitentiair verlof (PV)** laat aan gedetineerden toe om de gevangenis te verlaten om de familiale, affectieve en sociale contacten en de sociale re-integratie te bevorderen (3 x 36 uur per trimester).

De **uitgaansvergunning (UV)** laat aan gedetineerden toe om tijdelijk (maximaal 16 uren) de gevangenis te verlaten uit sociale, morele, juridische, familiale, medische, opleidings- of professionele belangen.

Een **transitiehuis** is een kleinschalige vorm van detentie waarbij veroordeelden die bijna aan het einde van hun straf zijn de kans krijgen om onder intensieve begeleiding te werken aan hun re-integratie. Zij ondergaan de detentie op basis van een plaatsingsplan dat verplichte activiteiten bevat met het oog op een geslaagde terugkeer naar de maatschappij (bv. werk zoeken, opleiding volgen, zelfstandig leren wonen, enz.).

2 | DAGELIJKE BEVOLKING, CAPACITEIT EN OVERBEVOLKING

In 2020 was er een overbevolking van 10,6% in de gevangenissen. Anders gezegd, er waren maar 9 398,4 plaatsen voor de 10 392,2 gedetineerden die in de gevangenis verbleven. In totaal kampten 21 van de 38 inrichtingen met overbevolking. De gevangenissen met een overbevolkingsgraad van meer dan 30% waren Ieper (75,2%), Dinant (72,7%), Antwerpen (59,2%), Mechelen (58,1%), Dendermonde (43,1%), Gent (42,5%) en Namen (37,9%).

Penitentiaire inrichting	Gemiddelde dagelijkse bevolking	Gemiddelde capaciteit	Gemiddelde overbevolkingsgraad
Andenne	403,1	396	1,8%
Antwerpen	699,0	439	59,2%
Arlon	104,9	111	-5,5%
Brussel - site Berkendael	79,9	64	24,9%
Brussel - site Sint-Gillis	808,3	735,1	10,0%
Brussel - site Vorst	157,8	180	-12,3%
Beveren	294,1	312	-5,8%
Brugge	729,2	626	16,5%
Dendermonde	240,4	168	43,1%
Dinant	55,3	32	72,7%
Enghien (transitiehuis)	2,7	15	-81,7%
Gent	426,2	299	42,5%
Hasselt	571,7	450	27,0%
Hoogstraten	164,1	178,7	-8,1%
Huy	70,6	64	10,3%
Ieper	117,4	67	75,2%
Ittre	376,7	414	-9,0%
Jamioulx	360,1	400	-10,0%
Lantin	830,4	694	19,7%
Leuven Centraal	329,9	341,5	-3,4%
Leuven Hulp	177,3	149	19,0%
Leuze-en-Hainaut	324,7	312	4,1%
Marche-en-Famenne	294,7	312	-5,5%
Marneffe	106,2	131	-18,9%
Mechelen	132,8	84	58,1%
Mechelen (transitiehuis)	10,8	15	-28,2%
Merkspas	405,4	406	-0,1%
Mons	358,1	307	16,7%
Namur	166,9	121	37,9%
Nivelles	222,9	192	16,1%
Oudenaarde	167,3	132	26,7%
Paifve	197,9	205	-3,5%
Ruiselede	49,9	56,6	-11,9%
Saint-Hubert	175,8	216	-18,6%
Tongeren	20,5	25	-18,2%
Tournai	186,3	183	1,8%
Turnhout	286,3	269	6,4%
Wortel	288,8	301	-4,1%
TOTAAL	10 392,2	9 398,4	10,6%

Volgens prioritaire wettelijke toestand

De onderstaande tabel toont de verdeling van de beklaagden, veroordeelden, geïnterneerden en andere gedetineerden over de gevangenissen. De verhoudingen variëren per inrichting naargelang de bestemming van de inrichting. Enkel de inrichting tot bescherming van de maatschappij (IBM) in Paifve is uitsluitend bestemd voor geïnterneerden. Meer dan de helft van alle gedetineerden waren in 2020 veroordeelden (57%), ruim één op drie waren beklaagden (36%) en 6% waren geïnterneerden.

Penitentiaire inrichting	Beklaagden	%	Veroordeelden	%	Geïnterneerden	%	Andere	%	Totaal
Andenne	6,9	2%	390,1	97%	0	0%	6,1	2%	403,1
Antwerpen	505,3	72%	153,9	22%	26,9	4%	13,0	2%	699,0
Arlon	37,2	35%	67,4	64%	0	0%	0,3	0%	104,9
Brussel - site Berkendael	34,3	43%	43,2	54%	1,9	2%	0,6	1%	79,9
Brussel - site Sint-Gillis	520,0	64%	210,5	26%	68,4	8%	9,4	1%	808,3
Brussel - site Vorst	3,6	2%	153,7	97%	0	0%	0,5	0%	157,8
Beveren	18,3	6%	271,2	92%	0	0%	4,6	2%	294,1
Brugge	343,0	47%	357,3	49%	15,7	2%	13,2	2%	729,2
Dendermonde	180,4	75%	57,2	24%	0	0%	2,9	1%	240,4
Dinant	40,4	73%	14,6	26%	0	0%	0,2	0%	55,3
Enghien (transitiehuis)	0	0%	2,7	100%	0	0%	0	0%	2,7
Gent	266,7	63%	118,9	28%	33,0	8%	7,6	2%	426,2
Hasselt	237,0	41%	324,4	57%	0,1	0%	10,3	2%	571,7
Hoogstraten	0,4	0%	158,4	96%	0	0%	5,4	3%	164,1
Huy	37,1	53%	32,3	46%	0	0%	1,1	2%	70,6
Ieper	102,2	87%	14,2	12%	0	0%	0,9	1%	117,4
Ittre	5,3	1%	368,5	98%	0	0%	2,9	1%	376,7
Jamioulx	179,4	50%	157,1	44%	21,0	6%	2,7	1%	360,1
Lantin	373,4	45%	426,7	51%	23,0	3%	7,2	1%	830,4
Leuven Centraal	1,0	0%	309,5	94%	0	0%	19,4	6%	329,9
Leuven Hulp	92,8	52%	73,3	41%	7,6	4%	3,5	2%	177,3
Leuze-en-Hainaut	13,9	4%	307,1	95%	0	0%	3,7	1%	324,7
Marche-en-Famenne	68,2	23%	220,6	75%	0	0%	5,9	2%	294,7
Marneffe	1,0	1%	100,4	95%	0	0%	4,8	5%	106,2
Mechelen	99,9	75%	32,1	24%	0	0%	0,8	1%	132,8
Mechelen (transitiehuis)	0	0%	10,8	100%	0	0%	0	0%	10,8
Merksplas	4,6	1%	286,1	71%	108,7	27%	6,1	2%	405,4
Mons	139,5	39%	187,1	52%	28,2	8%	3,4	1%	358,1
Namur	105,1	63%	42,8	26%	17,2	10%	1,9	1%	166,9
Nivelles	67,8	30%	153,9	69%	0	0%	1,1	1%	222,9
Oudenaarde	77,9	47%	86,8	52%	0	0%	2,6	2%	167,3
Paifve	0	0%	0	0%	196,5	99%	1,4	1%	197,9
Ruiselede	0	0%	48,9	98%	0	0%	1	2%	49,9
Saint-Hubert	0	0%	169,7	97%	0	0%	6,1	3%	175,8
Tongeren	9,7	47%	10,8	53%	0	0%	0	0%	20,5
Tournai	65,9	35%	119,1	64%	0	0%	1,4	1%	186,3
Turnhout	117,8	41%	119,4	42%	46,8	16%	2,2	1%	286,3
Wortel	7,0	2%	279,5	97%	0	0%	2,3	1%	288,8
TOTAAL	3 762,9	36%	5 877,8	57%	594,9	6%	156,6	2%	10 392,2

Evolutie 2013-2020

Door de jaren 2013-2018 heen kende de gevangenisbevolking een dalende trend, waarna ze in 2019 opnieuw licht toenam. In 2020 was er opnieuw een daling door de Covid-pandemie. Er verbleven gemiddeld 10 392,2 gedetineerden in de gevangenis in vergelijking met 10 559,3 gedetineerden in 2019.

Jaar	Beklaagden		Veroordeelden		Geïnterneerden		Andere		Totaal	Elektronisch toezicht
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%		
2013	3 652	31%	6 745	58%	1 139	10%	109	1%	11 645	1 338
2014	3 611	31%	6 773	58%	1 088	9%	107	1%	11 578	1 783
2015	3 499	32%	6 455	58%	904	8%	183	2%	11 041	1 887
2016	3 552	33%	6 124	58%	784	7%	159	1%	10 619	1 601
2017	3 766	36%	5 837	56%	696	7%	173	2%	10 471	1 740
2018	3 841	37%	5 722	56%	531	5%	168	2%	10 261	1 758
2019	3 969	38%	5 885	56%	537	5%	168	2%	10 559	1 912
2020	3 763	36%	5 878	57%	595	6%	157	2%	10 392	1 982

De daling liet zich vooral voelen onder de beklaagden. In 2020 waren dat er gemiddeld 3 762,9 in vergelijking met 3 969,0 in 2019, wat een daling van 5,2% is.

Daarnaast is er door de jaren heen een toenemend gebruik van het elektronisch toezicht als strafuitvoeringsmodaliteit en als manier om de voorlopige hechtenis buiten de gevangenis te ondergaan. In 2020 steeg het aantal gedetineerden onder elektronisch toezicht met 3,7% ten opzichte van het aantal in 2019.

Volgens geslacht

De meeste gedetineerden zijn mannen. In 2020 was een kleine 5% vrouwen. Zij verbleven in de gevangenissen in Antwerpen, Brugge, Gent, Hasselt, Hoogstraten, Berkendael (gevangenis Brussel), Lantin, Marche-en-Famenne en Mons, de gevangenissen met een vrouwenafdeling. In uitzonderlijke omstandigheden kan een gedetineerde die als man (resp. vrouw) geregistreerd staat toch in een vrouwengevangenis (resp. mannengevangenis) verblijven¹. Dat verklaart bijvoorbeeld waarom het aantal vrouwen in de mannengevangenis Sint-Gillis niet volledig 0 is.

Penitentiare inrichting	Man	Vrouw	Totaal
Andenne	403,1		403,1
Antwerpen	641,7	57,3	699,0
Arlon	104,9		104,9
Brussel - site Berkendael	1,0	78,9	79,9
Brussel - site Sint-Gillis	808,1	0,2	808,3
Brussel - site Vorst	157,8		157,8
Beveren	294,1		294,1
Brugge	614,3	114,9	729,2
Dendermonde	240,4		240,4
Dinant	55,3		55,3
Enghien (transitiehuis)	2,7		2,7
Gent	382,2	44,0	426,2
Hasselt	531,4	40,3	571,7
Hoogstraten	144,1	20,1	164,1
Huy	70,6		70,6
Ieper	117,4		117,4
Ittre	376,7		376,7
Jamioulx	360,1		360,1
Lantin	771,0	59,3	830,4
Leuven Centraal	329,9		329,9
Leuven Hulp	177,3		177,3
Leuze-en-Hainaut	324,7		324,7
Marche-en-Famenne	278,1	16,7	294,7
Marneffe	106,2		106,2
Mechelen	132,8		132,8
Mechelen (transitiehuis)	10,8		10,8
Merksplas	405,4		405,4
Mons	319,3	38,8	358,1
Namur	166,9		166,9
Nivelles	222,9		222,9
Oudenaarde	167,3		167,3
Paifve	197,9		197,9
Ruiselede	49,9		49,9
Saint-Hubert	175,8		175,8
Tongeren	20,5		20,5
Tournai	186,3		186,3
Turnhout	286,3		286,3
Wortel	288,8		288,8
TOTAAL	9 921,6	470,6	10 392,2

¹ Zo kan bijvoorbeeld een vrouw uitzonderlijk in de ziekenhuisafdeling van Sint-Gillis verblijven. Of kan de gevangenisadministratie toelaten dat een transgender gedetineerde persoon in een inrichting / afdeling van het andere geslacht verblijft dan het geslacht dat op de identiteitskaart staat.

Volgens nationaliteit

De tabel toont het gemiddeld aantal gedetineerden per nationaliteit, met in dalende orde de nationaliteiten met een gemiddelde dagelijkse bevolking van minimaal 20 gedetineerden. Gedetineerden met een andere nationaliteit of van wie de nationaliteit onbekend is, zijn gegroepeerd in de categorie 'Andere nationaliteiten'. Ruim de helft van de gevangenisbevolking had de Belgische nationaliteit (57%). Naast de vele geringe percentages aan verschillende nationaliteiten, waren de burgers van Marokko (8%), Algerije (4%), Roemenië, Nederland en Albanië (3%) het meest vertegenwoordigd.

Nationaliteit	Gemiddelde dagelijkse bevolking	%
België	5 880,7	56,6%
Marokko	841,7	8,1%
Algerije	426,9	4,1%
Roemenië	356,7	3,4%
Nederland	310,0	3,0%
Albanië	289,9	2,8%
Frankrijk	182,8	1,8%
Italië	141,5	1,4%
Tunesië	127,1	1,2%
Polen	104,6	1,0%
Turkije	102,1	1,0%
Irak	89,2	0,9%
Congo (Democratische Republiek Congo)	78,1	0,8%
Servië	62,9	0,6%
Bulgarije	56,9	0,5%
Rusland	56,8	0,5%
Georgië	55,7	0,5%
Libië	51,6	0,5%
Afghanistan	50,3	0,5%
Syrië	50,3	0,5%
Guinée	44,5	0,4%
Spanje	39,3	0,4%
Nigeria	39,0	0,4%
Slowakije	33,0	0,3%
Portugal	32,3	0,3%
Palestina	32,0	0,3%
Kosovo	27,8	0,3%
Kroatië	27,4	0,3%
Bosnië-Herzegovina	26,2	0,3%
Egypte	26,0	0,3%
Iran	24,2	0,2%
Duitsland	23,6	0,2%
Kameroen	22,7	0,2%
Angola	20,9	0,2%
Andere nationaliteiten	657,4	6,3%
TOTAAL	10 392,2	100%

Volgens detentieregime

Op een honderdtal na, verbleven alle gedetineerden onder een gewoon detentieregime in de gevangenis. Dat betekent dat zij voortdurend in de penitentiaire inrichting waren, tenzij zij zich buiten de gevangenis begaven na toekenning van penitentiair verlof of een uitgaansvergunning.

Ruim 1980 gedetineerden waren geplaatst onder elektronisch toezicht (ET) als vorm van vrijheidsbeperking. Zij verbleven dus niet in de gevangenis, maar waren wel administratief verbonden aan een inrichting. Het is de inrichting van waaruit zij onder elektronisch toezicht geplaatst zijn die instaat voor het administratief beheer van hun detentiedossier. De centra voor elektronisch toezicht, beheerd door de gemeenschappen, staan in voor de technische controle op de verplaatsingen van de persoon onder elektronisch toezicht aan de hand van elektronische middelen (enkelband en bewakingsbox).

Penitentiaire inrichting	Gewoon regime	Halve vrijheid	Beperkte detentie	Beperkte detentie (geïnterneerden)	Transitiehuis	Onbekend	Totaal penitentiaire inrichtingen	ET
Andenne	403,1	0	0	0	0	0	403,1	13,6
Antwerpen	678,3	0	10,6	0,8	0	9,3	699,0	275,2
Arlon	103,6	0	1,1	0	0	0,2	104,9	16,1
Brussel - site Berkendael	79,6	0	0	0	0	0,3	79,9	24,8
Brussel - site Sint-Gillis	799,9	0	2,5	0	0	5,9	808,3	242,8
Brussel - site Vorst	157,8	0	0	0	0	0	157,8	27,0
Beveren	293,5	0	0,2	0	0	0,4	294,1	32,2
Brugge	715,6	0,1	10,3	0	0	3,3	729,2	98,8
Dendermonde	234,7	0	3,9	0	0	1,8	240,4	61,4
Dinant	55,1	0	0	0	0	0,2	55,3	9,6
Enghien (transitiehuis)	0	0	0	0	2,7	0	2,7	0
Gent	416,9	0,1	6,4	0	0	2,9	426,2	86,5
Hasselt	566,9	0	3,1	0	0	1,7	571,7	158,1
Hoogstraten	164,1	0	0	0	0	0	164,1	46,7
Huy	70,3	0	0	0	0	0,3	70,6	13,7
Ieper	114,8	0	1,8	0	0	0,8	117,4	27,3
Ittre	376,5	0	0	0	0,2	0	376,7	34,2
Jamioulx	357,8	0	0	0	0	2,2	360,1	87,9
Lantin	825,6	0	1,1	0	0	3,6	830,4	132,7
Leuven Centraal	327,6	0	2,2	0	0	0,1	329,9	20,6
Leuven Hulp	175,5	0	0,9	0	0	0,9	177,3	40,5
Leuze-en-Hainaut	324,4	0	0	0	0,1	0,3	324,7	23,9
Marche-en-Famenne	293,8	0	0,5	0	0	0,5	294,7	27,4
Marneffe	106,2	0	0,1	0	0	0	106,2	34,7
Mechelen	130,5	0	0	0	1,8	0,6	132,8	68,0
Mechelen (transitiehuis)	0	0	0	0	10,8	0	10,8	0
Merksplas	405,3	0	0	0	0	0,1	405,4	31,0
Mons	356,5	0	0,3	0	0	1,4	358,1	86,6
Namur	164,4	0	1,8	0	0	0,6	166,9	30,3
Nivelles	222,5	0	0	0	0	0,4	222,9	61,5
Oudenaarde	163,1	0	3,8	0	0	0,4	167,3	23,7
Paifve	197,9	0	0	0	0	0	197,9	1
Ruiselede	48,5	0	1,4	0	0	0	49,9	14,0
Saint-Hubert	175,7	0	0	0	0	0,1	175,8	15,2
Tongeren	20,5	0	0	0	0	0	20,5	0
Tournai	186,0	0	0	0	0	0,3	186,3	22,8
Turnhout	280,4	0	4,8	0	0	1,0	286,3	65,4
Wortel	288,8	0	0	0	0	0	288,8	26,7
TOTAAL	10 281,5	0,2	56,8	0,8	13,4	39,6	10 392,2	1 982,1

3 | OPSLUITINGEN

Opsluitingen zijn het gevolg van de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel (beklaagden), een vrijheidsstraf (veroordeelden) of een bevel tot internering (geïnterneerden).

In 2020 gebeurden de meeste opsluitingen op basis van een aanhoudingsbevel. Definitief veroordeelden waren de tweede grootste groep die de instroom van personen in de gevangenissen bepaalde. Sommige beklagden bleven opgesloten tot hun veroordeling of internering en kregen daarna een definitieve gevangenisstraf. De opsluiting van veroordeelden uit vrijheid maakt dus slechts een deel uit van de instroom van definitief veroordeelden of geïnterneerden.

De wettelijke toestand van een gedetineerde op het moment van opsluiting is niet noodzakelijk definitief. Zo worden sommige gedetineerden opgesloten als beklagde naar aanleiding van een aanhoudingsbevel en worden daarna veroordeeld of worden tijdens hun detentie geïnterneerd.

Bepaalde gevangenissen, zoals de site Vorst van de Brusselse gevangenis, zijn niet vermeld en in andere inrichtingen, zoals de gevangenis van Ittre, ligt het aantal opsluitingen heel laag. Dat is niet omdat er in 2020 geen nieuwe gedetineerden verbleven, maar omdat de instroom er vooral gebeurde door overbrengingen vanuit andere inrichtingen.

Penitentiaire inrichting	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	Totaal
Antwerpen	1 756	996	3	35	2 790
Arlon	92	79		2	173
Brussel - site Berkendael	92	147		2	241
Brussel - site Sint-Gillis	1 508	1 213	6	45	2 772
Beveren	1	21		1	23
Brugge	732	398	7	42	1 179
Dendermonde	499	295		9	803
Dinant	102	8			110
Gent	629	454	2	42	1 127
Hasselt	573	441	1	38	1 053
Hoogstraten		1			1
Huy	104	35			139
Ieper	222	157		8	387
Ittre		1			1
Jamioulx	472	432	1	9	914
Lantin	907	715	5	3	1 630
Leuven Hulp	212	198	8	27	445
Leuze-en-Hainaut	15	2			17
Marche-en-Famenne	134	57			191
Mechelen	363	169		3	535
Merksplas			16		16
Mons	302	246	1	8	557
Namur	252	174		5	431
Nivelles	154	93		2	249
Oudenaarde	146	87		1	234
Paifve			3		3
Tournai	163	124		1	288
Turnhout	353	214	18	10	595
TOTAAL	9 783	6 757	71	293	16 904

Evolutie 2013-2020

In de jaren 2013-2019 lag het aantal opsluitingen tussen 17 648 (2016) en 18 832 (2019).

In 2020 waren er 16 904 opsluitingen, een daling van 10,2% in vergelijking met 2019. Dat komt vooral door de Covid-pandemie en de vrijheidsbeperkende maatregelen die de overheid daarom nam. Gezien die uitzonderlijke omstandigheden is het moeilijk om te bepalen of andere factoren een invloed hadden op de evolutie van het aantal opsluitingen.

Jaar	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Andere	TOTAAL
2013	11 615	5 764	328	201	17 908
2014	11 660	6 563	310	222	18 755
2015	11 085	6 793	368	421	18 668
2016	10 508	6 564	278	208	17 648
2017	10 919	6 576	91	281	17 867
2018	10 209	7 022	126	311	17 668
2019	10 467	7 948	114	303	18 832
2020	9 783	6 757	71	293	16 904

4 | INVRIJHEIDSTELLINGEN

In 2020 werden 10 818 gedetineerden vrijgesteld uit de gevangenis. Samen met de 5 681 vrijstellingen vanuit het elektronisch toezicht brengt dat het totaal op 16 499 invrijheidstellingen.

- De meeste gedetineerden die de gevangenis verlieten, waren beklaagden (5 741) die, bijvoorbeeld, in vrijheid gesteld werden in afwachting van hun definitieve vonnis.
- In de tweede plaats gaat het om gedetineerden die voorlopig werden vrijgesteld (3 044). Dat gaat om een vervroegde invrijheidstelling van veroordeelden met een totale gevangenisstraf van maximaal drie jaar.
- De veroordeelden met een totale gevangenisstraf van meer dan drie jaar kunnen vervroegd vrijkomen onder de vorm van een voorwaardelijke invrijheidstelling (213) of onder de vorm van een voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering ('voorlopige invrijheidstelling bijzonder').
- De categorie 'vreemdelingen (exclusief voorlopige invrijheidstelling)' gaat over vreemdelingen die administratief opgesloten zijn in een penitentiaire inrichting na hun detentieperiode als beklaagde of aan het einde van de straf als veroordeelde (uitzonderlijk als geïnterneerde) en die na hun vrijstelling ter beschikking gesteld zijn van de dienst Vreemdelingenzaken. Die buitenlandse gedetineerden, in vrijheid gesteld na het einde van hun straf, zijn niet opgenomen in de categorie 'strafeinde' in de tabel op de volgende pagina.
- De categorie 'voorlopige invrijheidstelling bijzonder' gaat over gedetineerden die in vrijheid zijn gesteld aan het einde van de tenuitvoerlegging van de hoofdstraffen. Op hen was nog een subsidiaire gevangenisstraf van toepassing omdat ze een boete niet hadden betaald. Na betaling van een deel ervan werden die gedetineerden vrijgelaten. Zij zijn niet opgenomen in de categorie 'strafeinde' in de tabel op de volgende pagina.

Invrijheidstellingen vanuit een penitentiaire inrichting

Penitentiaire inrichting	Voorlopige hechtenis	Voorwaardelijke invrijheidstelling	Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Voorlopige invrijheidstelling (bijzonder)	Strafeinde	Voorlopige invrijheidstelling Covid	Geïnterneerden	Vreemdelingen (excl. voorlopige invrijheidstelling)	Andere	Onbekend	Totaal
Andenne	0	8	0	7	29	19	0	0	2	0	65
Antwerpen	867	0	326	3	15	4	20	53	21	0	1 309
Arlon	58	4	29	1	2	7	0	1	1	0	103
Brussel - site Berkendael	78	6	34	3	8	4	3	0	3	0	139
Brussel - site Sint-Gillis	920	3	521	14	12	9	41	44	39	1	1 604
Brussel - site Vorst	2	11	3	7	8	14	0	0	2	0	47
Beveren	2	6	1	9	18	10	0	0	3	0	49
Brugge	424	16	245	16	32	20	12	20	10	0	795
Dendermonde	288	3	132	1	3	2	0	10	5	1	445
Dinant	72	0	10	2	2	2	0	2	0	0	90
Enghien (transitiehuis)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Gent	381	5	158	2	12	9	18	4	4	1	594
Hasselt	289	15	169	23	13	18	0	5	13	0	545
Hoogstraten	0	10	7	0	12	7	0	0	1	0	37
Huy	60	1	15	1	0	3	0	1	0	0	81
Ieper	146	2	66	0	5	1	0	2	1	0	223
Ittre	0	18	1	7	21	12	0	0	3	0	62
Jamioux	356	6	100	4	6	8	16	8	5	0	509
Lantin	608	11	355	11	40	45	13	15	12	0	1 110
Leuven Centraal	0	4	0	7	9	3	0	0	4	0	27
Leuven Hulp	150	5	204	26	7	5	12	11	18	0	438
Leuze-en-Hainaut	13	8	10	7	17	17	0	1	4	0	77
Marche-en-Famenne	76	7	35	5	12	15	0	4	0	0	154
Marneffe	0	7	0	1	7	7	0	0	0	0	22
Mechelen	159	0	57	0	3	3	0	1	0	0	223
Mechelen (transitiehuis)	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Merksplas	6	11	19	31	27	16	118	0	11	0	239
Mons	181	5	63	1	11	15	19	16	4	0	315
Namur	143	3	24	2	3	0	15	6	4	0	200
Nivelles	88	14	30	3	15	8	0	2	1	0	161
Oudenaarde	89	4	38	2	3	4	0	1	0	0	141
Paifve	0	0	0	0	0	0	31	0	0	0	31
Ruiselede	0	4	1	0	3	7	0	0	0	0	15
Saint-Hubert	1	2	66	1	31	18	0	1	0	0	120
Tongeren	0	0	176	0	0	0	0	0	0	0	176
Tournai	126	7	41	4	8	7	0	3	7	0	203
Turnhout	157	1	96	4	18	6	70	4	13	0	369
Wortel	1	5	12	38	25	13	0	0	3	0	97
TOTAAL	5 741	213	3 044	243	438	339	388	215	194	3	10 818

Invrijheidstellingen vanuit elektronisch toezicht

Penitentiaire inrichting	Voorlopige hechtenis	Voorwaardelijke invrijheidstelling	Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	Strafeinde	Voorlopige invrijheidstelling Covid	Geïnterneerden	Anderen	Totaal
Andenne	0	9	0	4	0	0	0	13
Antwerpen	258	9	650	5	4	0	0	926
Arlon	7	2	51	1	0	0	0	61
Brussel - site Berkendael	21	1	70	1	0	0	0	93
Brussel - site Sint-Gillis	242	4	518	3	0	0	2	769
Brussel - site Vorst	0	19	3	5	0	0	0	27
Beveren	0	10	9	3	0	0	0	22
Brugge	6	19	281	7	0	0	2	315
Dendermonde	7	8	206	3	2	1	0	227
Dinant	21	0	11	0	0	0	0	32
Gent	8	8	309	8	10	0	0	343
Hasselt	67	46	295	9	0	0	0	417
Hoogstraten	0	39	3	5	0	0	1	48
Huy	19	0	20	0	0	0	0	39
Ieper	2	1	111	1	0	0	0	115
Ittre	0	38	0	9	0	0	0	47
Jamioulx	96	8	186	1	0	0	0	291
Lantin	159	16	273	10	0	1	1	460
Leuven Centraal	0	9	0	2	0	0	0	11
Leuven Hulp	26	3	125	2	0	0	0	156
Leuze-en-Hainaut	6	8	1	1	0	0	0	16
Marche-en-Famenne	16	10	28	4	0	0	0	58
Marneffe	0	18	0	6	0	0	1	25
Mechelen	114	3	130	1	0	0	0	248
Merksplas	0	24	1	6	0	1	0	32
Mons	67	16	154	6	0	0	0	243
Namur	35	0	88	1	0	0	0	124
Nivelles	37	15	57	6	0	0	1	116
Oudenaarde	15	7	53	3	0	0	0	78
Paifve	0	0	0	0	0	1	0	1
Ruiselede	0	4	0	1	0	0	0	5
Saint-Hubert	0	6	0	8	0	0	0	14
Tournai	26	0	43	3	0	0	0	72
Turnhout	62	6	151	0	0	1	0	220
Wortel	0	13	0	4	0	0	0	17
TOTAAL	1 317	379	3 827	129	16	5	8	5 681

Evolutie 2013-2020

De tabel toont dat de dalende trend van invrijheidstellingen, ingezet in 2015, zich voortzette.

- De invrijheidstelling van beklaagden (voorlopige hechtenis) en de voorlopige invrijheidstelling van veroordeelden van wie het totaal van de gevangenisstraffen niet meer dan drie jaar bedraagt, waren samen goed voor ruim 80% van alle invrijheidstellingen uit de gevangenis. Die twee wijzen van invrijheidstelling lagen beide rond de 40%.
- De voorwaardelijke invrijheidstelling was goed voor zo'n 4% over de jaren 2013-2020 heen.
- De definitieve invrijheidstelling van veroordeelden en geïnterneerden (categorie 'strafeinde' in de tabel) situeerde zich tussen de 4% en de 5% van alle invrijheidstellingen tussen 2013 en 2019, vooraleer te dalen in 2020 (3,4%).
- De invrijheidstelling op proef van geïnterneerden schommelde rond de 2 à 3% met een stijging in 2015 (3,9%). Dat kwam o.a. door de opening van het forensisch psychiatrisch centrum in Gent in november 2014. Het forensisch psychiatrisch centrum in Antwerpen opende in augustus 2017.
- De invrijheidstelling van administratief aangehouden vreemdelingen ter beschikking van de dienst Vreemdelingenzaken, met bevel het grondgebied te verlaten, kende een stijging over de jaren 2014-2019 heen. Waar die invrijheidstellingen in 2013-2014 minder dan 1% van alle invrijheidstellingen uit de gevangenis uitmaakten, waren ze in 2015-2017 goed voor meer dan 1% en in 2018-2019 voor 2%. Er is een daling in 2020, wellicht door de Covid-pandemie.

Invrijheidstelling	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Voorlopige hechtenis	7 850	8 221	7 884	7 872	7 659	7 182	7 211	7 058
	44,5%	43,8%	43,5%	43,8%	42,6%	40,6%	41,0%	42,8%
Voorwaardelijke invrijheidstelling	666	717	739	736	739	714	747	592
	3,8%	3,8%	4,1%	4,1%	4,1%	4,0%	4,2%	3,6%
Voorlopige invrijheidstelling (algemeen)	7 289	8 038	7 183	7 122	7 423	7 550	7 635	6 871
	41,3%	42,8%	39,6%	39,7%	41,2%	42,7%	43,4%	41,6%
Voorlopige invrijheidstelling (specifiek)	366	346	371	447	416	356	276	243
	2,1%	1,8%	2,0%	2,5%	2,3%	2,0%	1,6%	1,5%
Strafeinde	761	791	828	832	812	882	745	567
	4,3%	4,2%	4,6%	4,6%	4,5%	5,0%	4,2%	3,4%
Voorlopige invrijheidstelling Covid-19	-	-	-	-	-	-	-	355
	-	-	-	-	-	-	-	2,2%
Geïnterneerden	422	437	715	492	470	508	383	393
	2,4%	2,3%	3,9%	2,7%	2,6%	2,9%	2,2%	2,4%
Vreemdelingen (excl. VLV algemeen)	53	50	209	217	260	333	323	215
	0,3%	0,3%	1,2%	1,2%	1,4%	1,9%	1,8%	1,3%
Andere	252	180	198	215	217	223	265	202
	1,4%	1,0%	1,1%	1,2%	1,2%	1,3%	1,5%	1,2%
Onbekend	0	0	304	20	0	6	2	3
	0,0%	0,0%	1,7%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
TOTAAL	17 659	18 780	18 127	17 953	17 996	17 694	17 587	16 499

5 | PENITENTIAIR VERLOF EN UITGAANSVERGUNNING

De directie Detentiebeheer (DDB) van het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen behandelt de aanvragen tot penitentiair verlof en uitgaansvergunning van gedetineerden. In 2020 werden 3 454 dossiers voor penitentiair verlof en 5 217 dossiers voor uitgaansvergunning behandeld, samen goed voor 8 671 dossiers.

Penitentiair verlof

	Toekenning door DDB	Weigering door DDB	DDB onbevoegd	Zonder voorwerp	Totaal advies gevangenisdirecties
Positief advies gevangenisdirecties	1 518	321	12	7	1 858
Negatief advies gevangenisdirecties	49	1 524	11	12	1 596
TOTAAL	1 567	1 845	23	19	3 454

Penitentiair verlof kan worden toegekend aan definitief veroordeelden zodra ze zich bevinden op één jaar voor de datum waarop een voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden toegestaan. De DDB beslist op basis van verschillende adviezen (gevangenisdirectie, psychosociale dienst, maatschappelijk onderzoek, enz.) en onderzoekt of er tegenaanwijzingen zijn voor een onttrekking aan de uitvoering van de straf, een risico op het plegen van ernstige strafbare feiten tijdens het penitentiair verlof of het verontrusten van het slachtoffer.

Uitgaansvergunning

	Toekenning door DDB	Weigering door DDB	DDB onbevoegd	Zonder voorwerp	Totaal advies gevangenisdirecties
Positief advies gevangenisdirecties	3 173	604	3	26	3 806
Negatief advies gevangenisdirecties	20	1 350	6	35	1 411
TOTAAL	3 193	1 954	9	61	5 217

Uitgaansvergunningen kunnen worden toegekend aan veroordeelden twee jaar voor de datum waarop tot een voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden beslist, en dit om de sociale re-integratie verder voor te bereiden. Veroordeelden hebben ook de mogelijkheid om een uitgaansvergunning aan te vragen wanneer hun aanwezigheid buiten de gevangenis nodig is tijdens een bijzondere gebeurtenis (begrafenis van familielid, huwelijk van kind, enz.). Voor die twee types uitgaansvergunningen gelden dezelfde tegenaanwijzingen als voor het penitentiair verlof.

6 | ONTSNAPPINGEN

In 2020 waren er 11 ontsnappingen, waarvan de meeste vanuit een open inrichting (Hoogstraten en Marneffe).

Inrichting	Aantal
Hoogstraten	1
Marneffe	6
Wortel	1
<i>Tijdens een medische consultatie of hospitalisatie</i>	3
TOTAAL	11

7 | OVERLIJDENS

In 2020 overleden 42 gedetineerden in de gevangenis, van wie 16 door zelfdoding.

Penitentiare inrichting	Zelfdoding	Andere overlijdens	Totaal
Antwerpen	1		1
Arlon	1	2	3
Brussel - site Berkendael	1		1
Brussel - site Sint-Gillis	4		4
Beveren		2	2
Brugge	1	7	8
Dendermonde	1		1
Hasselt	2	2	4
Hoogstraten	1		1
Ieper		1	1
Lantin		3	3
Leuven Centraal		2	2
Leuven Hulp		1	1
Leuze-en-Hainaut		1	1
Merksplas		3	3
Namur	1		1
Paifve	1	1	2
Saint-Hubert	1		1
Turnhout	1		1
Wortel		1	1
TOTAAL	16	26	42

8 | VERGOEDINGEN VOOR HUISHOUDELIJK WERK

De gedetineerde kan tijdens de detentie werken in de gevangenis. Er zijn verschillende soorten gevangenisarbeid. Zo kunnen gedetineerden instaan voor huishoudelijke taken die nodig zijn voor het dagelijks onderhoud en de werking van de inrichting (koken in de grootkeuken, wassen en strijken van linnengoed, poetsen van gemeenschappelijke ruimtes, hovenierswerken, enz.). Elk jaar krijgen de gevangenis, de opleidingscentra voor penitentiair personeel en de centrale garage daarvoor budget. In 2020 werd in totaal € 3 705 806,81 toegekend aan gedetineerden voor de uitvoering van die huishoudelijke taken. Naast huishoudelijk werk kunnen gedetineerden bijvoorbeeld ook [werken voor externe klanten in werkhuizen](#) in de gevangenis.

Penitentiaire inrichting	Budget
Andenne	€ 128 847,26
Antwerpen	€ 181 000,00
Arlon	€ 49 381,17
Brussel - site Berkendael	€ 35 043,00
Brussel - site Sint-Gillis	€ 271 734,95
Brussel - site Vorst	€ 75 364,40
Beveren	€ 95 947,62
Brugge	€ 234 744,52
Centrale garage	€ 8 565,94
Dendermonde	€ 79 742,15
Dinant	€ 31 000,00
Gent	€ 124 600,00
Hasselt	€ 172 704,28
Hoogstraten	€ 80 841,81
Huy	€ 36 485,93
Ieper	€ 41 891,16
Ittre	€ 128 832,83
Jamioulx	€ 120 941,32
Lantin	€ 292 168,91
Leuven Centraal	€ 130 000,00

Penitentiaire inrichting	Budget
Leuven Hulp	€ 67 010,68
Leuze-en-Hainaut	€ 104 304,40
Marche-en-Famenne	€ 100 027,09
Marneffe	€ 55 645,83
Mechelen	€ 45 058,51
Merksplas	€ 146 000,00
Mons	€ 120 908,94
Namur	€ 63 584,00
Nivelles	€ 79 717,39
Opleidingscentrum voor Penitentiair Personeel Noord	€ 6 224,38
Opleidingscentrum voor Penitentiair Personeel Zuid	€ 28 795,87
Oudenaarde	€ 57 600,63
Paifve	€ 98 545,94
Ruiselede	€ 36 453,72
Saint-Hubert	€ 89 642,48
Tongeren	€ 15 000,00
Tournai	€ 67 449,70
TOTAAL	€ 3 705 806,81

9 | BUDGET

De tabellen geven een overzicht van de uitgaven van het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen per budgettaire post in 2020 en in functie van het type inrichting: penitentiaire inrichting, forensisch psychiatrisch centrum of transitiehuis.

Penitentiaire inrichtingen

Personeel	€ 434 997 891,90	80,03%
Werkingskosten	€ 27 560 633,43	5,07%
Onderhoud en voeding gedetineerden	€ 21 253 131,15	3,91%
Medische en psychologische expertise en zorg	€ 45 991 553,72	8,46%
DBFM	€ 13 720 000,00	2,52%
Totale kost penitentiaire inrichtingen	€ 543 523 210,20	100%
<i>Gemiddeld aantal gedetineerden</i>	10 381	
Kost per gedetineerde/dag	€ 143,05	
Kost per gedetineerde/jaar	€ 52 357,97	

Forensisch psychiatrisch centrum (FPC)

FPC Gent en Antwerpen	€ 24 896 000,00
<i>Gemiddeld aantal geïnterneerden</i>	459
Kost per geïnterneerde/dag	€ 148,60
Kost per geïnterneerde/jaar	€ 54 239,65

Transitiehuizen

Transitiehuizen	€ 1 822 931,75
<i>Gemiddeld aantal gedetineerden</i>	11
Kost per gedetineerde / dag	€ 441,00
Kost per gedetineerde / jaar	€ 160 963,33

De kost van een gedetineerde per dag lijkt hoger te liggen in de transitiehuizen. Dat komt omdat de volledige capaciteit van die inrichtingen in 2020 nog niet benut werd.

Contact

info.epi@just.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever

Rudy Van De Voorde
Directeur-generaal EPI
FOD Justitie
Waterloolaan 115
1000 Brussel

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE